

יוון שבכרמל – מסטלה מאריס למערת אליהו

עונה מומלצת: כל השנה

התאמה: כל המשפחה

קושי מסלול: קל (ירידה מעט תלולה)

אורך מסלול: כשלושה קילומטרים (תמיד ניתן לקצר ולדלג בין חלקי המסלול ברכב)

משך מסלול: כשלוש שעות בניחותא

מפה: מפות טובות של העיר חיפה באתר האינטרנט של העמותה לתיירות בחיפה

ציוד נדרש: מים, נעלי הליכה, כובע. הכניסה למנזר הכרמליתים ולמערת אליהו בלבוש צנוע בלבד.

הגעה מכיוון המרכז: נוסעים בכביש החוף (ההגנה) עד שמגיעים אל מחלף אלנבי, פונים בו ימינה, סמוך למוזיאון הלאומי הימי. עולים על הגשר, ונוסעים ישר ברחוב אלנבי. ברמזור הראשון פונים ימינה לרחוב הברון הירש, ולאחר מכן ברמזור הבא שוב פונים ימינה בדרך סטלה מאריס ועולים בה למעלה עד סטלה מאריס (יש שילוט ברור ובמקום חניה בשפע!).

ניתן כמובן לחנות בסמוך לתחנה התחתונה של הרכבל, לעלות לסטלה מאריס ברכבל ולרדת רגלית בחזרה לרכבים.

** מידע בנוגע לתחבורה ציבורית או מסלולי טיולים נוספים בחיפה ניתן לקבל בקו לשכת המידע העירונית 90 - 50 - 30 - 800 - 1 ובאתר האינטרנט של העמותה לתיירות בחיפה.

• המסלול אינו מעגלי – ניתן לחזור אל מרומי הכרמל במונית, בתחבורה ציבורית (קו 114 להדר ומשם קוים 26 או 115 לסטלה מאריס) או ברכבל.

פירוש השם סטלה מאריס (לטינית) הוא "כוכב הים". זהו שמו של קצה השלוחה המערבית ביותר של הכרמל, הפונה אל הים. מרחבת התצפית שבמקום (גג התחנה העליונה של הרכבל) ניתן להשקיף על מורדות ההר והעיר הגולשת בהם, על גדות המפרץ, הקריות החובקות אותן, עכו העתיקה המסתגרת בין חומותיה ועכו החדשה הפורצת גבולותיה. מעבר לפתחת זבולון נשקפים מורדות הגליל המערבי. רכס סולם תוחם את קו הראיה וגם את ארצנו. בולט במיוחד קצהו המערבי המלבין, הגולש אל הים ויוצר את ראש הנקרה.

בסמוך לרחבת התצפית ניצב המגדלור. בעבר ניצב כאן מנזר כרמליתי, אלא שבשנת 1821 החליט עבדאללה פחה, שליט עכו, להחריב את המקום ולבנות תחתיו ארמון קיץ מפואר. בסופו של דבר הושב המבנה לכרמליתים שפתחו בו אכסניה לעולי רגל. במלחמת העולם הראשונה נפגע המתחם קשות, אבל עם סיומה שוקמו המבנים שבו. ב-1928 אף הוקם במקום מגדלור חדש, בפיקוחו של קונסול הכבוד הספרדי, שהעניק למתחם את שמו הנוכחי. בתקופת המנדט הוצב כאן רדאר שנועד לאתר אוניות מעפילים ולכן פוצץ. כיום חיל הים מחזיק במקום והרדארים שלו ממשיכים לסרוק את פני הגלים.

לפני שיוצאים בשביל העוקף את מבנה המגדלור משמאל, כדאי לחצות את הכביש ולבקר בכנסיית המנזר הכרמלית (טל' 04-8337558. שעות הפתיחה, כל יום, 08:00-12:00, 15:00-18:00). חברי המסדר, המקדש את זכרו של אליהו, מבחינתם הנזיר הראשון בהיסטוריה, שאפו לחיות כמותו – בצניעות על הר הכרמל.

במרכז המנזר, שהיה בודד בשטח בימים בהם הוקם ולכן נבנה כמבצר, ניצב היכל כנסייה גדול דמוי צלב. הכנסייה בנויה מעל מערה טבעית קטנה הקרויה 'מערת אליהו', המכונה במסורת היהודית "קבר אלישע". במקורו היה המקום קבר של נזיר ביזנטי, אולם מזה מאות שנים נחשב המקום כאתר סגידה לדמותם של אליהו ושל אלישע (להבדיל ממערת אליהו המקודשת ליהודים, המזוהה עם אתר במרגלות ההר). ככל הנראה, פולחן אליהו (אליאס, באנגלית) ואלישע החליף את פולחן הליוס, אל השמש, שהיה נהוג כאן בעבר. על כיפת האולם ציורים של אליהו הנביא ותלמידו אלישע ושאר קדושים מהתנ"ך ומהברית החדשה. באפסיס ניצב פסל מפורסם של מרים, הנחשב למחולל נסים ונפלאות. מסורת מאוחרת גורסת שכאן עברה הבתולה בדרכה מנצרת לבית לחם. מימין לכניסה ניצב לוח זיכרון מעניין לזכרה של אדית שטיין, יהודיה שהתנצרה עוד קודם לעליית הנאצים לשלטון ושלמרות זאת חלה עליה תורת הגזע הנאצית והיא נלקחה לאושוויץ. מסופר שטרם המתתה ערכה מעשי נסים רבים והתפללה לעילוי נשמתם של רוצחיה. לוח הזיכרון כולל מגן-דוד בצורת טלאי צהוב וזוג ידיים האוחזות בספר "חיייה של תרסה הקדושה מאווילה", תולדותיה של בת למשפחת יהודים מומרים שייסדה את המסדר הכרמלית.

ביציאה מהמנזר, מול חזיתו, ניצבת מצבה דמוית פירמידה ועליה חקוק בלטינית פסוק מתוך קינת דוד על מות שאול ויהונתן: "איך נפלו גיבורים בתוך המלחמה" (שמואל ב', א', 25). בשנת 1799 הגיע נפוליאון ממצרים לארץ והטיל מצור על עכו. כאן ניצב כשראה את הספינות הבריטיות מטבעות את ספינותיו שנועדו למצור שנכשל. הוא הקים במקום בית חולים אולם זנח אותו בנסיגתו מעכו. התורכים, כבשו את המנזר וכילו בנותרים את זעמם. לזכר החללים הצרפתים הוקמה המצבה, שעוצבה בצורת פירמידה, לאזכור מסעו של נפוליאון במצרים.

חוצים שוב את הכביש ומקיפים את מבנה המגדלור משמאל. קל למצוא את השביל. תוך דקות מהלכים בין צמחיית בר ואורנים יפי מראה. במהירה מתגלה ממול קפלה עגולה שגגה צבוע לבן. מסופר שמלכתחילה נועד המקום לשמש כטחנת רוח, אלא שבנייתה של זו מעולם לא הושלמה ותחתיה הוקמה קפלה קטנה. בסמוך לקפלה ישנם כמה שרידי ביצורים שהקימו הבריטים במלחמת העולם השנייה כחלק מתוכנית "מצדה על הכרמל", שנועדה להפוך את הכרמל כמעוז אחרון כנגד הנאצים במידה ואכן ישתלטו על הארץ (דבר שלמרבה המזל מעולם לא קרה). היום משמשים גגותיהם של הבונקרים הללו כמרפסות תצפית. בסמוך לקפלה עושה השביל תפנית חדה צפונה (שמאלה) וגולש בגרם מדרגות נוח אל תחתית הכרמל בואך מערת אליהו (טל': 04-8527430 שעות הפתיחה: ראשון-חמישי, 08:00-17:00, פרט ליולי-אוגוסט, שבהם היא נסגרת ב-18:00. בימי שישי 08:00-13:00). בדרך חולפים על פני כוכים ובורות מים חצובים בסלע ששימשו את הנזירים הכרמליתים שהתיישבו על הכרמל, באמצע המאה ה-17.

לפי המסורת היהודית, במערה הגדולה שבתחתית ההר הסתתר אליהו הנביא מפני מלכי ישראל שרדפו אותו. בירור מעמיק מעלה כי המערה שימשה לפולחן עוד זמן רב לפני שהתקדשה ליהודים, לנוצרים ולמוסלמים. על קירותיה התגלו שרידים של מאות כתובות ביוונית מהמאות 6-7 לספירה, וְלְצַדן גם כתובות בלטינית ובעברית. במרוצת הדורות נקשרו במערה מעשי נסים ונפלאות, ויש המאמינים כי נשים עקרות המבקרות במערה יזכו בפרי בטן וכי ערכה של תפילה לריפוי חולים ולזיווג זיווגים במקום הוא רב.

יֹתָם יַעֲקֹבֶסוֹן

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

ממערת אליהו מוביל גרם מדרגות קצר אל רחוב אלנבי וממנו ניתן לחזור אל הרכבים בכל אחת מהדרכים שהוצעו.
כדי להגיע אל התחנה התחתונה של הרכבל יש לחצות את הכביש הראשי ואת פסי הרכבת בגרם מדרגות לולייניות
שראשיתו ממזרח למוזיאון הימי.

עודכן בתאריך 30.5.2011

כל הזכויות שמורות © ליוֹתָם יַעֲקֹבֶסוֹן